

Wniosek

do Ministra Zdrowia

w sprawie weryfikacji konfliktów interesów w środowisku medycznym
oraz przestrzegania przepisów o działalności lobbingowej

Warszawa, dnia 10 lutego 2026 r.

Szanowna Pani Minister,

działając w interesie publicznym oraz w trosce o przejrzystość systemu ochrony zdrowia w Rzeczypospolitej Polskiej, zwracam się z niniejszym zapytaniem dotyczącym kwestii konfliktów interesów w środowisku medycznym oraz przestrzegania przepisów regulujących działalność lobbingową w sektorze zdrowia.

I. PODSTAWA PRAWNA

Niniejsze zapytanie opiera się na następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., w szczególności art. 17 ust. 1, który stanowi, że "w drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony";
- Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677), która określa zasady jawności działalności lobbingowej;
- Kodeks Etyki Lekarskiej, w szczególności Rozdział IIa "Związki lekarzy z przemysłem" (art. 51a-51g), który stanowi m.in., że:
 - Art. 51a: "Lekarz nie powinien przyjmować korzyści od przedstawicieli przemysłu medycznego, jeżeli może to ograniczyć obiektywizm jego opinii zawodowych lub podważyć zaufanie do zawodu lekarza";
 - Art. 51c: "Lekarz powinien ujawniać słuchaczom wykładów oraz redaktorom publikacji wszelkie związki z firmami lub subwencje z ich strony, oraz inne korzyści mogące być przyczyną konfliktu interesów";
 - Art. 51d: "Lekarz nie powinien uczestniczyć w badaniach naukowych, których celem jest promocja tych produktów";
- Ustawa o lekarzach i dentystach, regulująca zasady wykonywania zawodu lekarza.

II. STAN FAKTYCZNY

W przestrzeni publicznej pojawiają się coraz częściej informacje wskazujące na potencjalne konflikty interesów w środowisku medycznym, które mogą mieć poważne konsekwencje dla zdrowia publicznego oraz gospodarowania środkami publicznymi:

A. Publikacja Kanału Zero z dnia 9 lutego 2026 r.

Materiał dziennikarski pt. "LEKARZE, FIRMA TYTONIOWA I WSPÓLNY INTERES" <https://www.youtube.com/watch?v=ReWbtFbgMf8> ujawnił potencjalne powiązania dwóch znanych lekarzy - profesora Krzysztofa Filipiaka (dyrektora Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego) oraz profesora Andrzeja Fala (szefa Polskiego Towarzystwa Zdrowia Publicznego) z koncernami tytoniowymi, w szczególności z firmą Philip Morris.

Materiał wskazuje na:

- Udział w publikacjach sponsorowanych przez firmy tytoniowe;
- Promowanie tzw. "strategii redukcji szkód" wspierającej interesy producentów nowatorskich wyrobów tytoniowych;
- Prezentowanie informacji sprzecznych z danymi międzynarodowych organizacji zdrowia (WHO);
- Brak transparentności w ujawnianiu powiązań z przemysłem tytoniowym.

B. Konflikt interesów w zakresie szczepień przeciwko HPV

W dniu 8 lutego 2026 r. dr n. med. Piotr Witczak, specjalista w dziedzinie biologii medycznej i immunologii, opublikował informację wskazującą, że "większość autorów rekomendacji towarzystw naukowych dot. szczepień profilaktycznych przeciwko HPV zadeklarowała konflikt interesów związany z GSK lub MSD - firm produkujących szczepionki przeciw HPV".

Dostępna dokumentacja wskazuje na licznych lekarzy uczestniczących w:

- Radach doradczych firm farmaceutycznych (GSK, MSD, Pfizer);
- Wykładach i prezentacjach finansowanych przez producentów szczepionek;
- Badaniach klinicznych sponsorowanych przez te podmioty;
- Opiniowaniu na temat szczepionek producentów, z którymi są powiązani finansowo.

C. Powiązania polskich lekarzy z firmą GlaxoSmithKline (GSK)

W oficjalnym raporcie GSK o ujawnieniach transferów wartości za 2024 rok (dostępnym pod https://gsk.com/media/fvhdgiix/gsk_pl_2024_efpia_hcpo_disclosure_report.pdf adresem: https://gsk.com/media/fvhdgiix/gsk_pl_2024_efpia_hcpo_disclosure_report.pdf) znajduje się szczegółowa lista dziesiątek polskich lekarzy, którzy otrzymali świadczenia finansowe od tej firmy farmaceutycznej.

Należy podkreślić, że GlaxoSmithKline ma kontrowersyjną historię naruszeń przepisów i kar finansowych, w tym:

- **2012 rok** - kara w wysokości 3 miliardów dolarów nałożona przez władze USA (największa wówczas kara w historii przemysłu farmaceutycznego) za nielegalną promocję antydepresantów i celowe zatajenie danych o bezpieczeństwie swoich produktów;
- **2014 rok** - kara w wysokości około 500 milionów dolarów w Chinach za korupcję lekarzy i wręczanie łapówek w celu zwiększenia sprzedaży produktów;
- Tysiące pozwów sądowych dotyczących skutków ubocznych leków, w tym m.in. leku Avandia (zwiększone ryzyko sercowe) oraz Zantac (sprawy związane z możliwym działaniem rakotwórczym).

Lista polskich lekarzy współpracujących z GSK obejmuje przedstawicieli większości dużych miast Polski (Warszawa, Kraków, Wrocław, Łódź, Poznań, Gdańsk i inne), co wskazuje na szeroki zakres oddziaływania firmy na środowisko medyczne w Polsce. Wskazuje na to np. wpis na platformie X pana Kamila Osieglewskiego : https://x.com/K_Osieglewski/status/2019902786096283712

D. Problematyka zamówień publicznych

Powyższe przypadki nabierają szczególnego znaczenia w kontekście:

- Realizacji zamówień publicznych na szczepionki (HPV, COVID-19) oraz inne produkty farmaceutyczne;
- Braku pełnej kontroli nad zamówieniami realizowanymi przez Komisję Europejską;
- Obecnych postępowań odszkodowawczych (np. roszczenia koncernu Pfizer związane z nadmiernymi zamówieniami szczepionek przeciwko COVID-19);
- Potencjalnego nadmiernego obciążenia budżetu państwa wynikającego z zamówień ponad rzeczywiste potrzeby.

III. PYTANIA DO MINISTRA ZDROWIA

W związku z powyższym stawiam następujące pytania:

- Czy Ministerstwo Zdrowia prowadzi monitoring i weryfikację konfliktów interesów lekarzy uczestniczących w:
 - tworzeniu rekomendacji zdrowotnych i klinicznych?
 - procesach decyzyjnych dotyczących zamówień publicznych w sektorze zdrowia?
 - ciałach doradczych ministerstwa?
- Jakie konkretne działania Ministerstwo Zdrowia podjęło lub zamierza podjąć w odpowiedzi na ujawnione przez media przypadki potencjalnych konfliktów interesów, w szczególności dotyczące:

- prof. Krzysztofa Filipiaka - dyrektora CMKP?
 - prof. Andrzeja Fala - prezesa Polskiego Towarzystwa Zdrowia Publicznego?
 - lekarzy uczestniczących w tworzeniu rekomendacji dotyczących szczepień HPV?
 - lekarzy wymienionych w raporcie GSK jako odbiorców świadczeń finansowych?
- Czy Ministerstwo Zdrowia zamierza wystąpić do Naczelnej Izby Lekarskiej o przeprowadzenie postępowań wyjaśniających w sprawie możliwego naruszenia przepisów Kodeksu Etyki Lekarskiej, w szczególności art. 51a-51g?
 - Jakie mechanizmy kontrolne funkcjonują obecnie w Ministerstwie Zdrowia w celu zapewnienia, że:
 - lekarze tworzący rekomendacje zdrowotne nie są powiązani finansowo z producentami leków/szczepionek/wyrobów medycznych, których dotyczą rekomendacje?
 - osoby uczestniczące w procesach decyzyjnych dotyczących zamówień publicznych ujawniają swoje powiązania z przemysłem farmaceutycznym?
 - są przestrzegane przepisy ustawy o lobbingu w procesie stanowienia prawa i wydawania rekomendacji zdrowotnych?
 - Czy Ministerstwo Zdrowia analizuje raporty firm farmaceutycznych (takie jak raport GSK o transferach wartości) pod kątem identyfikacji potencjalnych konfliktów interesów i czy podejmuje działania prewencyjne w związku z ujawnionymi w tych raportach powiązaniem?
 - Czy Ministerstwo Zdrowia gromadzi i udostępnia publicznie rejestry:
 - deklaracji konfliktu interesów członków ciał doradczych ministerstwa?
 - powiązań finansowych lekarzy tworzących wytyczne i rekomendacje kliniczne?
 - kontaktów przedstawicieli przemysłu farmaceutycznego z pracownikami ministerstwa (zgodnie z ustawą o lobbingu)?
 - Jakie działania Ministerstwo Zdrowia podjęło w celu weryfikacji i ewentualnej renegocjacji zamówień publicznych na szczepionki i inne produkty farmaceutyczne, które mogły zostać zrealizowane z udziałem osób mających konflikt interesów?
 - Czy Ministerstwo Zdrowia planuje wprowadzenie dodatkowych mechanizmów transparentności w zakresie:
 - procesu przyznawania stanowisk kierowniczych w publicznych jednostkach ochrony zdrowia (takich jak CMKP)?
 - udziału przedstawicieli przemysłu farmaceutycznego w procesach konsultacyjnych dotyczących polityki zdrowotnej?

- weryfikacji powiązań finansowych ekspertów opiniujących kwestie zdrowotne?
- W jaki sposób Ministerstwo Zdrowia współpracuje z:
 - Naczelną Izbą Lekarską w zakresie egzekwowania przestrzegania Kodeksu Etyki Lekarskiej?
 - organami ścigania w przypadku podejrzenia naruszenia przepisów ustawy o lobbingu?
 - Najwyższą Izbą Kontroli w zakresie weryfikacji prawidłowości wydatkowania środków publicznych?
- Czy Ministerstwo Zdrowia rozważa powołanie niezależnej komisji do zbadania skali zjawiska konfliktów interesów w polskim systemie ochrony zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem powiązań z firmami farmaceutycznymi posiadającymi kontrowersyjną historię naruszeń prawa (takimi jak GSK)?
- Jakie działania edukacyjno-prewencyjne Ministerstwo Zdrowia prowadzi lub planuje prowadzić w celu:
 - podniesienia świadomości lekarzy dotyczącej konfliktów interesów i etyki współpracy z przemysłem farmaceutycznym?
 - wypracowania dobrych praktyk w zakresie współpracy środowiska medycznego z przemysłem farmaceutycznym?

IV. UZASADNIENIE

Konflikty interesów w środowisku medycznym stanowią poważne zagrożenie dla:

- **Zdrowia publicznego** - rekomendacje mogą być formułowane nie w oparciu o obiektywne przesłanki medyczne, ale w interesie firm farmaceutycznych. Szczególnie niepokojące jest współpracowanie lekarzy z firmami, które w przeszłości zostały ukarane za zatajanie danych o bezpieczeństwie produktów i korupcję lekarzy;
- **Finansów publicznych** - decyzje o zamówieniach publicznych mogą być nieoptymalne z punktu widzenia interesu państwa. Miliardowe kary nałożone na firmy takie jak GSK pokazują skalę nadużyć w przemyśle farmaceutycznym;
- **Zaufania społecznego** - ujawnianie przypadków konfliktów interesów oraz powiązań z firmami karanymi za nielegalne praktyki podważa zaufanie obywateli do systemu ochrony zdrowia i środowiska medycznego;
- **Praworządności** - naruszanie przepisów o lobbingu oraz Kodeksu Etyki Lekarskiej może pozostawać bez odpowiedzi ze strony właściwych organów, podczas gdy oficjalne raporty firm (jak raport GSK) publicznie ujawniają te powiązania.

Przypadki, które pojawiają się w mediach oraz mediach społecznościowych, wskazują na systemowy charakter problemu, który wymaga zdecydowanej reakcji ze strony właściwych organów państwowych. Oficjalne raporty firm farmaceutycznych zawierające listy dziesiątek polskich lekarzy otrzymujących świadczenia finansowe potwierdzają, że nie są to incydentalne przypadki, lecz zjawisko o znacznej skali.

W przypadku uznania zasadności niektórych z poruszonych kwestii, proszę o rozważenie przekazania niniejszego zapytania także do Rady Ministrów celem podjęcia działań na poziomie rządowym.

Z poważaniem,
Piotr Sterkowski